Europski parlament
2024-2029

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

2025/2145(DEC)

28.1.2026

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost

upućeno Odboru za proračunski nadzor

o razrješnici za izvršenje općeg proračuna Europske unije za financijsku godinu 2024., dio III. – Komisija
(2025/2145(DEC))

Izvjestiteljica za mišljenje: Raquel García Hermida-Van Der Walle

PA_NonLegDec

MIŠLJENJE

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za proračunski nadzor da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće:

A. budući da je rodna ravnopravnost temeljna vrijednost Unije, utvrđena u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji; budući da Unija, u skladu s člankom 8. UFEU-a, teži promicanju ravnopravnosti u svim aktivnostima, čime se uspostavlja rodno osviještena politika i donošenje rodno osjetljivog proračuna u svim politikama; budući da proračuni nisu rodno neutralni te se moraju sastavljati i izvršavati u cilju rodne ravnopravnosti; budući da Povelja Europske unije o temeljnim pravima ne samo da sadržava načelo rodne ravnopravnosti nego i štiti ljudsko dostojanstvo i zabranjuje sve oblike diskriminacije, uključujući one koji se temelje na seksualnoj orijentaciji i rodu odnosno rodnom identitetu;

B. budući da je Parlament u više navrata pozivao Komisiju da promiče i provodi rodno osviještenu politiku, uključujući rodno osjetljiv proračun, u svim politikama Unije; budući da donošenje rodno osjetljivog proračuna mora uključivati intersekcijsku perspektivu;

C. budući da je EU znatno povećao dodjelu sredstva za militarizaciju, uključujući oružje, infrastrukturu, istraživanja u području sigurnosti, vojnu mobilnost, nadzor granica i eksternalizaciju; budući da bi te promjene mogle dovesti do preusmjeravanja sredstava s rodne ravnopravnosti, socijalne kohezije i borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja;

D. budući da je indeks rodne ravnopravnosti za EU za 2025. iznosio 63,4 boda, što je povećanje od 10,5 postotnih bodova od 2010.; budući da je za ostvarenje cilja rodne ravnopravnosti u EU-u potrebno barem još 50 godina; budući da na rodnu ravnopravnost u Uniji negativno utječu rastući antirodni pokreti, seksizam i snažni trendovi predrasuda prema ženama te nazadovanja u pogledu rodne ravnopravnosti, posebno u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u nekoliko država članica, i budući da na rodnu ravnopravnost dodatno utječu ratovi, trenutačna klimatska, energetska i socijalna kriza te kriza troškova života, elementi koji nerazmjerno utječu na žene;

E. budući da svaka treća žena doživi nasilje; budući da 140 žena i djevojčica u svijetu svakodnevno smrtno strada od strane partnera ili člana obitelji; budući da je 7. svibnja 2024. donesena Direktiva o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koja je stupila na snagu 14. lipnja 2024.; budući da se netolerancija prema LGBTIQ+ osobama, a posebno transrodnim osobama, nažalost naglo povećala u odnosu na 2019.; budući da su se nasilje i zločini motivirani mržnjom protiv LGBTIQ+ osoba povećali u odnosu na 2019.; s najvećim porastom napada na transrodne žene i muškarce; budući da je program Daphne, čiji je cilj zaštita žrtava nasilja, uključujući žene i djecu, ključan instrument EU-a za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja i za poštovanje temeljnih prava te bi njegovo kontinuirano financiranje i potporu trebalo osigurati unutar proračunskog i političkog okvira Unije;

F. budući da se ulaganjem u rodnu ravnopravnost jača gospodarski rast, otpornost i socijalna kohezija diljem EU-a; budući da dinamično i konkurentno gospodarstvo

zahtijeva rodnu ravnopravnost, poduzetništvo i inovacije; budući da gospodarska politika također zahtijeva rodno osviještenu politiku kako bi se osiguralo da europsko gospodarstvo funkcionira za sve žene; budući da se podupiranjem žena da pokrenu i vode vlastita poduzeća doprinosi gospodarskoj diversifikaciji i da se smanjuje rodni jaz u pristupu poduzetništvu i rukovodećim položajima;

1. naglašava da bi perspektivu rodne ravnopravnosti trebalo integrirati i zajamčiti u svim područjima politika, posebno s obzirom na višestruke rodno uvjetovane učinke raznih aktualnih klimatskih, energetskih i socijalnih kriza, ratova i krize troškova života s naglaskom na spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima i na nazadovanje u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena u EU-u; stoga ponovno poziva da se u svim relevantnim i primjerenim fazama proračunskog procesa uzima u obzir rodna perspektiva; poziva Komisiju da poboljša rodnu osviještenost od početka izrade programa i da utvrdi horizontalnu odredbu o rodnoj ravnopravnosti s općim ciljem ravnopravnosti;

2. prima na znanje predanost Unije rodno osviještenoj politici i poboljšanju metodologije za praćenje rashoda za rodnu ravnopravnost; žali zbog toga što trenutačna metodologija Komisije ne odražava moguće negativne posljedice i dovodi do nesigurnosti u 20 % slučajeva u pogledu utjecaja na rodnu ravnopravnost; apelira na Komisiju da poboljša svoje alate za procjenu kako bi se osigurali jasniji ishodi i pratili potencijalni negativni učinci; smatra da bi se metodologija praćenja mogla dopuniti obveznim minimalnim kriterijima kao što su procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost koje bi trebale biti povezane sa sustavima praćenja;

3. pozdravlja ažuriranje smjernica i paketa instrumenata za bolju regulativu; žali zbog nedostatka napretka u provedbi analiza potreba i učinaka iz rodne perspektive za programe financiranja sredstvima EU-a; poziva Komisiju da primjenjuje konkurentne procjene učinka, uključujući rodno osjetljive analize, pri osmišljavanju i provedbi programa i instrumenata financiranja EU-a kako bi se osigurali učinkoviti i pravedni rezultati politika; poziva Komisiju da dosljedno provodi takve analize; poziva Komisiju da u sljedeći VFO u potpunosti uključi rodno osviještenu politiku kako bi se rodna perspektiva uvela u sva područja politika i proračune te u mjere ublažavanja, a, ako je relevantno, rodno osviještenu izradu proračuna s ciljem da se unaprijede prava žena i rodna ravnopravnost;

4. napominje da su informacije o rodnom učinku proračuna EU-a i dalje nedostatne; ističe nedostatke u pogledu ručnog prikupljanja i evaluacije podataka razvrstanih prema rodu te izvješćivanja o njima i uključujući intersekcijski pristup; poziva Komisiju da poboljša kvalitetu podataka; ističe da je ključno stečeno znanje iz primjene pilot-metodologije bila ograničena mogućnost dodjele konkretnih bodova zbog nedostatka potrebnih podataka; poziva na to da svi podaci budu usporedivi kako bi bili korisni za donošenje politika; stoga naglašava važnost zahtjeva za prikupljanje podataka kako bi se omogućilo sveobuhvatno prikupljanje podataka razvrstanih po spolu u kontekstu svih relevantnih politika EU-a i poziva Komisiju da se tome posveti kao prioritetu; apelira na Komisiju da navedeno smatra prioritetom;

5. poziva Komisiju da analizira koji bi postotak proračuna EU-a trebao biti namijenjen potpori rodne ravnopravnosti; nadalje, poziva na utvrđivanje ciljeva i pokazatelja

uspješnosti u cjelokupnom budućem zakonodavstvu, uključujući sljedeći VFO;

6. poziva Komisiju da izdvoji odgovarajući postotak ukupnog proračuna EU-a, potprograma „Jednakost i prava” programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti i programa Daphne; izražava žaljenje zbog nedostatka posebnih proračunskih linija za mjere namijenjene za rodnu ravnopravnost; ponovno poziva na uspostavu namjenske proračunske linije za program Daphne kako bi se povećala transparentnost i odgovornost u raspodjeli sredstava; poziva na stabilan okvir financiranja kako bi se osigurala djelotvornost i održivost programa Daphne za potporu zaštiti žena i djece od nasilja; žali zbog spajanja programa Kreativna Europa i programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti u predloženom VFO-u jer se time smanjuje vidljivost programa Daphne; potiče EU da taj program smatra prioritetom;

7. pozdravlja Direktivu o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji; apelira na države članice da brzo provedu tu direktivu te ih poziva da povećaju broj skloništa za žrtve nasilja u obitelji, s posebnim naglaskom na kvotama utvrđenima Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, tzv. Istanbulskom konvencijom (jedno mjesto za prihvat obitelji na 10 000 stanovnika); naglašava da je femicid, koji se definira kao rodno motivirano ubojstvo žena i djevojčica, jedan od najekstremnijih oblika rodno uvjetovanog nasilja i predstavlja teško kršenje temeljnih prava; oštro osuđuje nepostojanje usklađene definicije i trajnu nedosljednost u prikupljanju podataka i izvješćivanju o tom kaznenom djelu; poziva na uvođenje europske definicije tog kaznenog djela;

8. ističe da je zbog povećanja netolerancije prema LGBTIQ+ osobama potrebno dodijeliti dostatna proračunska sredstva za mjere za borbu protiv fobije prema LGBTIQ+ osobama, kao što su, među ostalim, telefonske linije za savjetovanje i pozornost, naglašava važnost potpunog priznavanja transrodnih žena kao žena, napominjući da je njihova inkluzija ključna za učinkovitost svih politika rodne ravnopravnosti i politika borbe protiv nasilja; poziva na priznavanje i jednak pristup transrodnih žena uslugama zaštite i potpore; poziva države članice da osiguraju potpunu i djelotvornu zaštitu LGBTIQ+ osoba od diskriminacije, uznemiravanja i nasilja, među ostalim jačanjem nacionalnih pravnih okvira, poboljšanjem mehanizama izvješćivanja i osiguravanjem odgovarajuće istrage i kaznenog progona zločina motiviranih mržnjom; nadalje, poziva Vijeće da nastavi s radom na direktivi EU-a o suzbijanju diskriminacije; apelira na Komisiju da pomno prati usklađenost država članica s vrijednostima EU-a i da po potrebi pokrene postupke zbog povrede prava;

9. podsjeća da je Komisija u svojim političkim smjernicama istaknula predanost jačanju suradnje s organizacijama civilnog društva koje imaju stručno znanje i važnu ulogu u obrani određenih društvenih pitanja i poštovanju ljudskih prava; podsjeća da je ključno da organizacije civilnog društva s pomoću financijskih sredstava EU-a mogu sudjelovati u „otvorenom, transparentnom i strukturiranom dijalogu s institucijama EU-a”, kako je utvrđeno u članku 11. UEU-a, putem aktivnosti kao što su aktivnosti zagovaranja, demonstracije ili pravosudne mjere te da bi one trebale i dalje biti prihvatljive u relevantnim programima financiranja i imati na raspolaganju dostatna namjenska sredstva;

10. ističe važnost poticanja gospodarskog rasta diljem Unije, među ostalim inicijativama

kojima se potiče sudjelovanje žena na tržištu rada, u poduzetništvu i na rukovodećim položajima;

11. ponovno ističe svoju zabrinutost zbog povezanosti napadâ na vladavinu prava, demokraciju i ljudska prava s nazadovanjem u području rodne ravnopravnosti i prava žena; naglašava da su neovisne organizacije za prava žena s dostatnim resursima neizostavni akteri u promicanju rodne ravnopravnosti, unapređenju spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava te zaštiti demokracije i ljudskih prava; ističe da se, u kontekstu sve većeg utjecaja antirodnih pokreta, koji se definiraju kao pokreti kojima je cilj potkopati rodnu ravnopravnost kao temeljnu demokratsku vrijednost, i smanjenja prostora za djelovanje civilnog društva, te organizacije suočavaju sa sve većim financijskim i operativnim izazovima; apelira na Komisiju da se pobrine za to da se sredstva EU-a ne dodjeljuju nijednom subjektu koji doprinosi nazadovanju u pogledu prava žena, povećanju nejednakosti ili djelovanju protiv rodne ravnopravnosti, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje i prava te prava žena na tjelesni integritet, autonomiju i samoodređenje; apelira na Komisiju da uzme u obzir promjenjivo globalno okruženje u pogledu financiranja i da osigura da mehanizmi financiranja EU-a ostanu dostupni, fleksibilni i prilagođeni posebnim potrebama i sigurnosnim zahtjevima kada je riječ o organizacijama za prava žena, posebno onih koje djeluju u visokorizičnim kontekstima;

12. ponavlja da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava temeljna ljudska prava te da je njihovo ostvarivanje temeljni aspekt ljudskog dostojanstva i preduvjet za postizanje rodne ravnopravnosti; poziva na snažno europsko zalaganje za zaštitu naših temeljnih vrijednosti kao što su jednaka prava na tjelesnu autonomiju te pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, uključujući siguran i zakonit pobačaj; naglašava da je potrebno povećati proračunska sredstva kojima se podupire univerzalno poštovanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i spolnih i reproduktivnih prava i pristup tom zdravlju i tim pravima, uključujući siguran i zakonit pobačaj; izražava duboku zabrinutost zbog toga što su žene i djevojčice u zonama sukoba i u ratovima izložene seksualnom i rodno uvjetovanom nasilju, npr. žene i djevojčice u Ukrajini zbog aktualne ruske ratne agresije; osuđuje ta djela kao teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava i prava o ljudskim pravima; ističe hitnu potrebu za sveobuhvatnim uslugama potpore za žrtve, uključujući medicinsku potporu, usluge spolnog i reproduktivnog zdravlja, psihološku i pravnu potporu kao i socioekonomsku pomoć.

PRILOG: PRIJAVA PRIMLJENIH INFORMACIJA

Izvjestiteljica za mišljenje izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da u svoje mišljenje nije uključila nikakve informacije predstavnika interesnih skupina obuhvaćenih područjem primjene Međuinstitucijskog sporazuma o obveznom registru transparentnosti[1] ili predstavnika javnih tijela trećih zemalja, uključujući njihove diplomatske misije i veleposlanstva, koje treba navesti u ovome Prilogu u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku.

[1] Međuinstitucijski sporazum od 20. svibnja 2021. Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o obveznom registru transparentnosti (SL L 207, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	27.1.2026
Rezultat konačnog glasovanja	+: 22 –: 8 0: 2

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Korišteni znakovi:
+ : za
- : protiv
0 : suzdržani